

УДК 336.14:336.221.4

Курило О.В.
*кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,
доцент кафедри фінансів
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

PROBLEMS AND PROSPECTS OF FINANCIAL STABILITY IN UKRAINE

АНОТАЦІЯ

У статті досліджуються проблеми і перспективи фінансової стабілізації в Україні. Розкриваються проблеми в системі державних фінансів на сучасному етапі. У статті аналізуються заходи щодо впровадження нової моделі податкової системи. Показано новий етап податкової політики на 2016–2017 рр. Розглядаються перспективи розвитку системи державних фінансів.

Ключові слова: державні фінанси, бюджетна система, бюджетний дефіцит, реформування податкової системи, інвестиції.

АННОТАЦИЯ

В статье исследуются проблемы и перспективы финансовой стабилизации в Украине. Раскрываются проблемы в системе государственных финансов на современном этапе. В статье анализируются мероприятия по внедрению новой модели налоговой системы. Показан новый этап налоговой политики на 2016–2017 гг. Рассматриваются перспективы развития системы государственных финансов.

Ключевые слова: государственные финансы, бюджетная система, бюджетный дефицит, реформирование налоговой системы, инвестиции.

ANNOTATION

The article investigates the problems and prospects of financial stability in Ukraine. It revealed the problems in public finances today. This article analyzes the measures to implement the new model of the tax system. It shows a new stage of the tax policy for 2016–2017 years. This paper examines of development of public finances.

Keywords: public finance, budget system, budget deficit, reform of the tax system, investment.

Постановка проблеми. Незбалансованість системи державних фінансів на сучасному етапі формують головні загрози для макроекономічної стабільності в Україні. Від спроможності уряду знизити їх гостроту в 2016–2017 рр. залежить динаміка економічного зростання в перспективі. Основними проблемами в системі державних фінансів є ускладнення умов формування доходів державного бюджету, неефективне витрачання державних витрат, зростання бюджетного дефіциту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливість дослідження проблем реформування системи державних фінансів в Україні набуває значимості в період створення нової моделі управління фінансами. Темі дослідження присвячені наукові роботи багатьох вітчизняних вчених, таких як В.М. Федосов, С.І. Юрій, В.М. Опарін, О.Р. Романенко, С.С. Гасанов, Л.А. Гордієнко, Т.І. Єфименко, Я.П. Квач, В.П. Кудряшова, І.О. Луніна, О.О. Молдован, М. Постула, А.М. Соколовська, І.Я. Чугунов та

ін. В дослідженнях вітчизняних науковців аналізується стан державних фінансів в сучасних кризових умовах. Вчені притримується думки про необхідність реформування моделей податкової та бюджетної політики. В статті розглядається розвиток фінансової політики, зокрема, податкової реформи в Україні за останні роки та перспективи впровадження нової моделі регулювання економіки.

Метою статті є аналіз проблем сучасного стану державних фінансів, виявлення нових тенденцій в створенні моделі фінансового регулювання, яка відповідає вимогам європейського розвитку.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі в системі державних фінансів спостерігається надмірна фіскальна функція податкової системи, порушення принципу соціальної справедливості в сфері оподаткування, неефективна політика витрачання коштів, в тому числі і на соціальні потреби, непрозора практика державних закупок товарів і послуг, відсутність контролю за витрачанням державних коштів та деструктивна боргова політика. Занадто високі ставки податків на прибуток підривають підприємницьку ініціативу, спричиняють посилення податкового навантаження на бізнес, стримують економічний розвиток. Діюча в Україні податкова система створює перешкоди для ведення бізнесу, призводить до посилення процесу ухиляння від податків та зростання тіньової економіки. За розрахунками міністра фінансів України О.В. Данилюка у 2016 р. рівень тіньової економіки в Україні досяг 30% [1].

Головною метою економічної політики у 2016 р. стала дерегуляція та розвиток підприємництва – створення сприятливого середовища для ведення бізнесу, розвитку малого і середнього підприємництва, залучення інвестицій, спрощення міжнародної торгівлі та підвищення ефективності ринку праці, скорочення кількості органів державного контролю. Податкова реформа націлена на перехід від контролюючої функції фіскальних органів до обслуговуючої ролі, зменшення кількості податків, їх розміру та спрощення порядку розрахунку і сплати, впровадження електронних сервісів для платників.

В таких умовах виникла необхідність розробки нової стратегії системи державних фінансів, яка повинна бути здійснена на основі глибокого

аналізу проблем в системі державних фінансів України і включати в себе нові тенденції ринкової моделі. Реформування бюджетно-фінансової політики охоплює побудову простої та зручної податкової системи, зменшення податкового навантаження на фонд заробітної плати, з незначним розміром державного сектора та стимулюванням розвитку приватного підприємництва, збалансованим державним бюджетом. Однією зі складових оздоровлення української економіки і державних фінансів є проведення реформи в податковій сфері.

Метою податкової реформи 2015–2016 рр. є створення простої за своєю сутністю, прозорої та справедливої податкової системи. Крім того, передбачається, що результатом її впровадження має стати стимулювання інвестицій в економіку. В результаті проведення податкової реформи запроваджено єдину ставку 20% на чотири базових податки: податок на додану вартість (у 2015 р. ставка цього податку складала 20%); єдиний соціальний внесок, податок на доходи фізичних осіб (у 2015 р. він становив від 15 до 20%); податок на прибуток (відповідно у 2015 р. ставка податку на прибуток складала 18%). З 1 січня 2016 р. знижено розмір єдиного соціального внеску удвічі з 41% до 20%, а з 1 січня 2018 р. планується об'єднати єдиний соціальний внесок та податок на доходи фізичних осіб на рівні 20%, тобто зменшити в цілому оподаткування заробітних плат удвічі.

Реформування податкової системи в Україні продовжується і у 2016 р. Згідно урядовому плану пріоритетних дій на 2016 р. податкова реформа виділена окремим параграфом, але містить переважно заходи щодо покращення адміністрування податків, у тому числі реформи Державної фіскальної служби. Змін до спрощеної системи оподаткування та інших фундаментальних кроків в цьому напрямі на 2016 р. не заплановано.

За словами Прем'єр-міністра України Володимира Гройсмана, планується встановити «нормальний податковий клімат», запланована дерегуляція економіки, верховенство права у країні та прогнозованість державної політики задля стимулювання діяльності інвесторів. В Україні планується створення індустріальних (промислових) парків, у межах яких учасники можуть здійснювати господарську діяльність у сфері переробної промисловості, проводити науково-дослідну роботу, діяльність у сфері інформації і телекомунікацій [2]. Таким чином, розвиток індустріальних парків також сприятиме здійсненню інвестиційної політики.

Новим впровадженням в податковій політиці на 2016 р. стане введення податку на розподілений прибуток замість діючого податку на прибуток. Передбачається, що фінансовий результат господарської діяльності буде оподатковуватись розподіленим податком у розмірі 20% лише в тому випадку, якщо гроші виводяться з підприємства. У разі, коли кошти

залишаються в розпорядженні підприємства, податків платити не передбачено. У проектах податкової реформи під визначення поняття розподіленого прибутку потрапляє багато так званих прирівняних операцій. Розподілений податок необхідно платити при знятті з рахунку поворотної фінансової допомоги чи перерахуванні коштів платникові єдиного податку, який не підлягає оподаткуванню податком з прибутку, а також перерахуванні коштів на користь нерезидентів. У разі повернення поворотної фінансової допомоги передбачається зменшення такого податку [3].

Необхідність введення нового виду податку пояснюється тим, що податок на прибуток сплачують всі, навіть збиткові підприємства. В результаті розвитку тіньової економіки збиткові підприємства перераховують кошти за кордон чи знімають готівкою фінансову допомогу на користь засновників. Такий порядок нарахування і сплати податку є неефективним, тому що підприємства мають можливість виводити чистий прибуток іншими шляхами. Метою впровадження нової моделі податку стала необхідність стимулювання притоку інвестицій у виробництво, розвитку підприємства і, при цьому, без необхідності сплачувати податки. Підприємства матимуть змогу отримувати 20% від свого прибутку, який буде залишатися у їхньому розпорядженні з метою інвестування коштів у розвиток підприємства, покупки основних засобів виробництва, збільшення оборотних коштів. Це сприятиме створенню значного внутрішнього інвестиційного ресурсу без зовнішніх кредитів.

Така податкова політика неоднозначно відобразиться на державному бюджеті. У перший рік впровадження нового податку бюджет недоотримає мінімум 5-7 млрд. гривень. Враховуючи загальний обсяг бюджету, це менше як 1%. Проте новий податок має стати стимулом економічного зростання в перспективі.

Прем'єр-міністр Володимир Гройсман вважає необхідним в основних напрямках бюджетної політики (бюджетній резолюції) на 2017 р. передбачити макропоказники на середньострокову перспективу, що дозволить прогнозувати показники розвитку країни. Завдяки змінам в фінансово-бюджетній політиці протягом року можливо досягти стабілізації економічної ситуації та зростання економіки в 2-3% ВВП [4].

Висновки і пропозиції. Таким чином, важливим чинником забезпечення економічної стабільності країни виступає здійснення ефективної фінансової політики, яка повинна бути направлена на стимулювання економічного зростання та соціального розвитку. З метою забезпечення динаміки зростання та конкурентоспроможності економіки України необхідно побудувати нову модель фінансової політики в державі.

Угода про асоціацію з Європейським Союзом, укладена 27 червня і ратифікована 16 ве-

ресня 2014 р., передбачає проведення масштабних інституціональних і структурних реформ у державі. Послідовна і ефективна імплементація Угоди про асоціацію між Україною і ЄС повинна створити міцний базис подальшого стійкого політичного і економічного розвитку, стати основою стратегії реформування сфер державного управління та структурної перебудови економіки, здійснити впровадження європейських стандартів у всі сфери економічного і політичного життя країни.

В Україні зроблені певні кроки для запровадження нової моделі у фінансовій області, передусім у сфері управління фінансовими ресурсами. Так, Україна запровадила окремі елементи управління, зокрема програмно-цільовий метод бюджетування, середньострокове бюджетне прогнозування, стратегічне планування діяльності головних розпорядників бюджетних коштів [5]. Проте перехід до нової моделі управління фінансами потребує здійснення більш глибоких реформ. Децентралізація фінансової системи дозволить більш ефективно використовувати фінансові ресурси, сприятиме зменшенню корупції та нецільовому використанню коштів. Також необхідно здійснити заходи з передачі повноважень та необхідних фінансових ресурсів місцевим органам управління для здійснення необхідних потреб. Важливим елемен-

том запровадження нової моделі фінансового управління є модернізація бюджетної системи та бюджетної політики, зміна підходів до формування державного бюджету. Заходи з модернізації державних фінансів сприятимуть притоку інвестицій та зростанню економіки України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Рівень тіньової економіки назвав міністр фінансів / Експрес. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://expres.ua/news/2016/07/27/195474-riven-tinovoyi-ekonomiky-nazvav-ministr-finansiv>
2. Головні пріоритети уряду Гройсмана на 2016 рік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.depo.ua/ukr/politics/golovni-prioriteti-uryadu-groysmana-na-2016-rik-19052016153000>
3. Гройсман готує новий податок / Експрес. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://expres.ua/news/2016/07/23/194898-groysman-gotuye-novyy-podatok>
4. В течение года возможно добиться стабилизации экономической ситуации и роста ВВП, – Гройсман. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://censor.net.ua/n386202>
5. Молдован О.О., Постула М. Модернізація системи публічних фінансів та запровадження нової моделі управління / О.О. Молдован, М. Постула. – Стратегічні пріоритети, № 2 (31), 2014 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sp.niss.gov.ua/content/articles/files/7_2-1434102282.pdf